A° 1859. N°. 262.

DONDERDAG 3 NOVEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

UTRECHT, Donderdag 3 November.

Eerst heden nemen wij den brief van keizer *Napoleon* over Italië onder Parijs op: we doen dat, — ofschoon wij reeds stukken uit dat schrijven onze lezers mededeelden en bespraken, — omdat de brief werkelijk meer belang verkrijgt, nu de pers hem algemeen als authentiek aanmerkt. Men zal trouwens zien, dat het *J. des Déb.* er belangrijke opmerkingen over bevat, terwijl de brief in Engeland druk wordt besproken. Over den indruk, dien hij te Weenen en in Italië zal maken is nog niets bekend. Alleen wekt het oproepen van generaal *Garibaldi* naar Turijn, nadat het schrijven van keizer *Napoleon* aan koning *Victor* bekend is, nog al de aandacht. Wel wordt berigt, dat tusschen den brief en het oproepen geen verband is, maar algemeen gelooft men toch, dat de koning van Sardinië aan den partijganger-generaal wat gematigdheid zal aanraden. Men weet, welke dure beloften *Garibaldi* zijne soldaten voor de vrijheid van Italie laat doen, terwijl hij aan de Napelsche en Romeinsche liberalen zeer patriottische en opgewonden toespraken heeft gerigt. Als koning *Victor* zich geheel aan de Fransche politiek wil aansluiten, en hij het droombeeld van een eenig Italië dus wil opgeven, kan dat ijveren hem op den duur niet welgevallig zijn.

Trouwens een eenzelvig werken met de Italiaansche liberalen heeft koning *Karel Albert* niet veel gebaat, en reeds meermalen heeft Sardinie Lombardije verkregen, maar even haastig weder verloren; een krachtig bondgenootschap met Frankrijk kan koning *Victor* alleen het bezit van Lombardije waarborgen. Daartegenover staat echter de vraag, of daardoor de Fransche invloed in Italie niet te groot zal worden. Volgens velen toch is het *Napoleon's* plan, Frankrijk te stellen aan het hoofd der Romaansche stammen; van daar zijne sympathie voor Italië en medewerking aan Spanje in de zaak van Marokko verleend. Heeft Frankrijk zich Italië en Spanje tot natuurlijke bondgenooten gemaakt, dan vermeerdert het niet alleen zijne kracht tegenover de Noordsche mogendheden, maar verkrijgt het vooral in de Middellandsche zee een overwigt, dat van dat water in waarheid een Fransch meer zou maken. Dat zijn alle goede redeneringen; of dit alles echter weder met het hoofddoel, de eindelijke bestrijding en vernedering van Engeland, in verband zou staan, is eene gedachte, die bij ons nog zoo dadelijk geen ingang kan vinden. Een oorlog tusschen de Westmagten is een te gevaarlijk vraagstuk, dan dat wij dien zoo spoedig verwachten. En in de toekomst; ja de toekomst kan zooveel, dat men, vooral als er sprake is van een Fransch bewind, niet schijnt te mogen doorredenéren, alsof 't geen thans te Parijs zetelt er voortdurend zal blijven!

De tegenwoordige stand van zaken doet buitendien al zeer weinig aan een strijd in Europa denken. Van alle kanten verneemt men, dat alle mogendheden tot het kongres willen deelnemen, 't geen te Brussel of te Parijs, of welligt nog elders zal gehouden worden, tot regeling der Ital. zaak. Is er sprake van oorlog, dan moet men alleen het oog wenden naar de Afrikaansche kust, en heeft men in 't verschiet den strijd tegen China, waartoe de *Times* Engeland thans met kracht aanzet, om dien met den meest mogelijken ernst in Maart te kunnen beginnen.

Onder Marseille zal men zien, dat de zwakte van den Zieken Man telkens duidelijker uitkomt. De nieuwe grootvizier heeft als voorwaarde tot het aanvaarden zijner hooge waardigheid gesteld, dat aan geen der zamenzweerders het leven zal ontnomen worden. De zaak der komplotmakers blijkt dus goed te staan. Dat trouwens belangrijke hervormingen hoog noodig worden, schijnt thans zelfs de Sultan in te zien, die ⅓ van zijn inkomen ten behoeve van den Staat heeft afgestaan. Men schijnt dus eindelijk eenige verbetering in het bestuur te Konstantinopel te mogen wachten.

Te Weenen verneemt men nog niet van verbetering in den toestand der financiën of in de betrekking met Hongarije. Men zoekt middelen tot herstel der financiën, maar vindt die niet zoo geredelijk; tot wegneming der bezwaren, die zich in Hongarije opdoen, zendt men troepen-versterkingen. Dat is het oude middel van Oostenrijk. Zal men echter te Weenen nooit leeren, dat geweld niet het middel is, om billijke aanspraken der natiën te weêrstreven?

Te Lissabon gewaagt men van de mogelijkheid van eenen ministeriëlen krisis, ten gevolge van het ongunstig oordeel, dat men over het kabinet velt, over zijne gedragingen in de zaken der spoorwegen.

De sinds gister ontvangen **telegrafiesche depeches** laten wij hieronder volgen:

Berlijn, Woensdag. Het volksfeest, ter gelegenheid van het leggen van den eersten steen van het *Schiller*-standbeeld is op 10 Nov. bepaald.

De regering heeft van het Oostenrijksch kabinet eene mededeeling in zake de Keur-Hessische konstitutie ontvangen.

Londen, Woensdag. De *Times* bevat een artikel, waarin op een oorlog tegen China, met of zonder Frankrijk, wordt aangedrongen. Het blad verlangt, dat de krijg in Maart 1860 een aanvang neme en daarin met den meest mogelijken spoed te werk gegaan worde.

Marseille, Woensdag. Alhier zijn berigten ontvangen uit Konstantinopel van 26 Oktober. De nieuwe grootvizier had, alvorens die funktiën te aanvaarden, gevorderd, dat geen der deelnemers aan de laatste zamenzwering ter dood gebragt zoude worden. De Sultan had hierin gereedelijk toegestemd.

De bevolking legt hoe langer hoe meer sympathie voor de beschuldigden aan den dag. Op den weg, dien de Sultan moest passeren, had men een plakkaat aangeplakt, waarin wee werd uitgeroepen over hem, die een haar van het hoofd der beschuldigden mogt krenken.

De grootvizier verlangt afdoende hervormingen en wenscht dat de Muzelmansche geestelijkheid daartoe krachtig medewerke.

De Sultan heeft een derde gedeelte van zijne inkomsten aan den staat afgestaan.

Daar de grootvizier tegenstand bij zijne ambtgenooten ondervond, zoude *Fuad-pacha* door *Ethem-pacha* vervangen worden.

De chef van den staf van *Rizza-pacha* is verbannen.

Uit Bucharest wordt gemeld dat ongeregeldheden plaats hebben gehad, doordien de partij van *Ghika* en de demokraten een buitenlandsch vorst begeerden; deze ongeregeldheden werden echter onderdrukt, waarbij eenige geweerschoten zijn gevallen. De hoofden dier revolutionnaire beweging werden gearresteerd en over de grenzen gebragt; daaronder bevinden zich drie afgevaardigden.

Florence, heden, Donderdag. De gemeentelijke verkiezingen zijn alhier en elders zonder gevolg gebleven, daar de kiezers niet zijn opgekomen.

De algemeene vergadering der nationale vertegenwoordiging is tegen September en November bijeengeroepen.

— Z. M. heeft aan den heer *P. J. de Fremerij*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als surn. bij het vak der posterijen, en tot surn. der post. benoemd de heer *N. J. A. C. Swellengrebel*, te Rotterdam; aan den heer *O. C. van Koetsveld*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als surn. bij het vak der dir. bel.; even als aan den heer *W. F. Steenstra Toussaint*, laatst 1. stadsgeneesheer te Samarang, thans met verlof hier te lande.

— H. K. H. prinses *Marianne* zal zich in den loop dezer maand buiten 's lands begeven. De duur van de reis is nog niet bepaald.

:— Naar men verneemt zijn door de afdeelingen van de Tweede Kamer tot rapporteurs over het wetsontwerp betrekkelijk de doorgraving van *Holland op zijn smalst*, benoemd de heeren: *Heemskerk*, *Hugenholtz*, *van Foreest*, *Delprat* en *van Akerlaken.*

---

§— Bij de overweging in de afd. van de Tweede Kamer van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1860 *(Marine)*, erkende men algemeen, dat de memorie van toelichting tot dit hoofdstuk in uitvoerigheid gunstig afsteekt bij die van onderscheidene andere departementen. Desniettemin moesten verscheidene leden erkennen, nog niet voldoende ingelicht te zijn. Sedert in 1854 onze marine verklaard werd in staat van verval te verkeeren, heeft het ook van de zijde der Kamer niet aan bereidvaardigheid ontbroken, om de middelen tot herstel beschikbaar te stellen. Jaar op jaar is de begrooting verhoogd met een aanmerkelijk buitengewoon cijfer, hetwelk echter allengs met de gewone uitgaven voor dezen tak van dienst is zamengesmolten. Voor weinige maanden is aan de loopende begrooting eene bijdrage van meer dan 22 tonnen gouds toegevoegd, met het bepaalde doel, om het herstel der marine te bespoedigen. Niettegenstaande deze verhooging, is het eindcijfer van het hoofdstuk voor 1860 nagenoeg geheel gelijkvormig met dat voor 1859, en is dus de door sommigen gekoesterde verwachting, dat het toestaan van meer dan 10 millioen voor het loopende jaar tot eenige besparing voor het volgende leiden zou, niet vervuld. Een en ander moest wel aanleiding geven om te vragen: waarin bestaat de vermeerdering van het drijvend materieel, sedert 1854 verkregen, en wat stelt de minister zich voor, van hetgeen nog noodig is, om tot een meer of min normalen toestand te geraken? Wanneer laat het zich alzoo berekenen, dat het volkomen herstel der marine uit haar staat van verval daar zal zijn?

Aan het einde der mededeelingen van den Minister, omtrent de bestaande plannen wegens den aanbouw of verbouwing van oorlogschepen, wordt de hoop uitgedrukt, dat deze mededeelingen de overtuiging mogen bevorderen, dat »stelselmatig" aan het herstel der zeemagt wordt voortgewerkt. Vele leden konden niet ontveinzen, dat dit deel der memorie hun een geheel anderen indruk gegeven had. Wel verre dat daarin de vaste wil doorstraalt, om naar een bepaald plan voort te werken, waren, naar hun gevoelen, weifeling en onbestemdheid in hetgeen niet geschied en voorgenomen wordt, niet te miskennen. Tevens worden verzekeringen gegeven, welke naauwelijks met hetgeen men omtrent den staat van zaken weet, zijn overeen te brengen en dus nadere ophelderingen vereischen.

Het besluit des ministers, om, zelfs voor onze grootste oorlogsschepen, zich tot het gebruik van hulpstoomvermogen te beperken, wordt in de memorie geregtvaardigd door een beroep op onzen toestand als dien van een kleinen Staat, welke zich uitsluitend op een defensiven oorlog moet inrigten en steeds den eersten aanstoot lijdzaam moet afwachten. Verscheidene leden verklaarden die gezegden met leedwezen te hebben herlezen, en niet te hebben verwacht, dat het herstel onzer marine in zulk een bekrompen rigting zou plaats grijpen. Zij gaven zich niet over aan het droombeeld: dat Nederland nog, als in vroegere eeuwen, aanzienlijke vloten in zee zou kunnen brengen, geschikt om zich met die van eene der groote zeemogendheden te meten; maar dat wij in tijd van oorlog nimmer, al ware het ook op eene kleinere schaal, eene aanvallende beweging ter zee zouden kunnen beproeven, en dus ons tot een geheel lijdelijke rol zouden moeten bepalen, ging, huns inziens, te ver. Nederland, zeiden zij, is, als men op zijne uitgestrekte, bloeijende koloniën let, geen kleine Staat. Al ware het niet in den Atlantischen Oceaan, in de Indische zeeën zou, tot verdediging dier onschatbare bezittingen, eene offensive beweging kunnen te pas komen. Bij het uitbreken van eenen zeeoorlog, zouden wij waarschijnlijk eene der groote Zeemogendheden onder onze bondgenooten tellen. Het staatsbelang brengt mede, dat wij een begeerlijk bondgenoot zijn, en reeds daarom moeten wij ons de mogelijkheid verzekeren, om bij de vloten dier andere Mogendheden, zoo niet een geheel smaldeel, dan toch enkele schepen te voegen. Zelfs voor de verdediging onzer kusten en zeegaten, scheen het beschikbaar hebben van oorlogsschepen tot offensive bewegingen zeer gewenscht, al ware het slechts omdat dit den vijand zou noodzaken, op een bepaald punt eene grootere magt bijeen te houden, waardoor andere smaldeelen verzwakt en dus minder gevaarlijk zouden worden. Eindelijk moest, bij het uitbreken van eenen zeeoorlog, aan onze rijke koopvaardijvloot worden gedacht.

Op deze beschouwing werd door andere leden geantwoord, dat, ofschoon de minister zich over dit teeder punt misschien te sterk had uitgedrukt, het door hem op den voorgrond geplaatste begrip van de bestemming onzer marine, wel aannemelijk was.

Met opzigt tot de diensten, door onze scheepsmagt in Indie bewezen of verder te bewijzen, was de aandacht vooral op twee punten gevestigd. In de eerste plaats werd herinnerd, dat de ministers van Marine en van Kolonien de toezegging hebben gedaan, dat met hulp van onze zeemagt, de zeerooverij in de Indische wateren met kracht zou worden gefnuikt. De uit Java ontvangen berigten vermelden wel van tijd tot tijd, dat op die zeeroovers wordt gekruist, maar tot nu toe verneemt men niets van eene sedert jaren toegezegde, groote expeditie, bestemd om het kwaad in het hart aan

te tasten en zoo mogelijk geheel uit te roeijen. Men wenschte derhalve te weten, of eenig uitzigt bestaat, dat zoodanige expeditie weldra zal worden ondernomen?

In de tweede plaats heeft men met leedwezen gezien, dat onze marine nog altijd in Neêrl. Indië diensten verrigt, welke niet tot hare roeping behooren. Ook met opzigt tot het personeel der zeemagt heerscht, naar 't gevoelen van eenige leden, bij het hoofd van het dep. van marine zekere onbestemdheid van denkbeelden, en laat zich de rigting, in welke hij zich bewegen wil, niet gemakkelijk raden.

§— Het onderzoek van het IXde Hoofdstuk *B (Finantien)*, heeft o. a. tot de volgende uitkomsten geleid.

In eene afdeeling werd de vraag geopperd, of de regeling van het beheer der vikariegoederen, welke ten vorige jare nog een punt van overweging uitmaakte, reeds is geschied of eerlang tot stand zal kunnen komen?

Er waren ook op nieuw leden, die te kennen gaven, door de ten vorige jare met de Regering gevoerde diskussie geenszins overtuigd te zijn geworden, dat eene matige vermeerdering van het thans cirkulerende muntpapier gevaarlijk voor 's lands financielen toestand zoude kunnen wezen. Zij bleven het, niet uitsluitend om het voordeel van de daaraan gepaarde rentebesparing, maar bovenal om de wezenlijke behoefte, die zich sedert het verdwijnen der goudspeciën meer en meer aan een gemakkelijker cirkulatiemiddel dan het grove zilvergeld doet gevoelen, noodig achten, dat het thans in omloop zijnde bedrag van tien millioen aan muntpapier vermeerderd worde ten gerieve van de ingezetenen.

De buitengewoon hooge verdiensten van den muntmeester gaven op nieuw aan onderscheidene leden aanleiding om eene andere regeling van het inkomen van dien ambtenaar voor te staan.

Andere leden wezen echter op de groote verantwoordelijkheid van het ambt en op de vele zorgen, welke daaraan verbonden zijn. Zij herinnerden ook, dat de buitengewone verdiensten van den tegenwoordigen muntmeester alleen als het gevolg van buitengewone omstandigheden moeten worden beschouwd.

Algemeen heeft men met genoegen kennis genomen van de duidelijke en uitvoerige toelichtingen, betreffende de werking der postwet, uit welke, volgens veler oordeel, blijkt, dat men bij de eerstvolgende herziening van het tarief der briefporten, niet tegen de invoering van het uniformport behoeft op te zien, die tevens met de zoogenaamde verpligte frankering gepaard kan gaan. Vóór dien tijd verwachtte men geene beteekenende vermeerdering van het gebruik van postzegels; te meer ook niet, omdat deze zegels nog altijd alleen aan de postkantoren zonder prijsverhooging verkrijgbaar blijven.

De stempeling der brieven noemde men steeds zeer gebrekkig en onduidelijk. Dat het aanbrengen van verbetering in dit opzigt zóó moeijelijk niet kan zijn, blijkt daaruit, dat over het algemeen de buitenlandsche brieven van zeer duidelijke postmerken zijn voorzien. Ook het uur van verzending dient, bij het vermeerderende brievenvervoer, noodzakelijk in het merk te worden opgenomen.

Met het oog op het groote verschil in de bezoldigingen der postdirekteuren, werd door enkele leden gevraagd, welken maatstaf de Regering bij het regelen dier bezoldigingen volgt?

Met betrekking tot het personeel, werd door sommigen aangedrongen op het invoeren van een examen voor de surnumerairs bij de posterijen, ten einde te voorkomen, dat onkundige en weinig bruikbare personen bij die administratie geplaatst worden en daarbij in rang opklimmen.

Eindelijk werd nog in eene afdeeling geklaagd over de hoogst ondoelmatige regeling der postverbinding tusschen Nederland en centraal Duitschland. Vernomen hebbende, dat geachte huizen uit de groote handelssteden des lands zich met hunne bezwaren omtrent deze voor den handel zeer schadelijke regeling meermalen reeds tot de regering hadden gewend, wenschte men bij deze gelegenheid hunne aanzoeken ernstig te ondersteunen.

— Het *Handelsblad* schrijft heden:

»Met veel genoegen hebben wij vernomen, dat er, hetzij voor, hetzij gedurende de aanstaande diskussiën over de ontworpen spoorwegen, eene motie van orde wordt verwacht, waarvan de strekking zijn zou, de rigting der spoorweg-lijnen door de wetgeving te doen bepalen. Wij beschouwen dit als eene zeer nuttige en noodige zaak. en gelooven, dat er bij zoo veel verschil van inzigten en zoo veel botsing van lokale belangen, nooit iets goeds tot stand komen zal, vóór dat dit gewigtig punt op eene wettige wijze zal zijn uitgemaakt, althans voor zoo veel de hoofdlijnen aangaat. De vertegenwoordiging behoort mede te werken tot de bepaling, of eene internationale verbinding, en welke, hoofdbelang is. Dat is inderdaad eene zaak van het hoogste gewigt in de schaal der overweging van dit belangrijk onderwerp. Het grijpt zoo diep in de toekomstige belangen van ons vaderland, het tast zoo diep in 's lands kas, daarbij staan bij eventuele uitvoering zoo ontelbaar vele, ook partikuliere belangen op het spel, dat eene ruime medewerking der Kamers zeer wenschelijk mag geacht worden. Eene bepaling van hoofdrigtingen bij de wet kan die algemeene medewerking en ondersteuning bevorderen, die voor een goevernement onmisbaar zijn bij het vaststellen van zoo kolossale ondernemingen, als welke thans aller hoofden en pennen bezig houden. Welk eene zware verantwoordelijkheid zou er anders op de regering rusten! Eenmaal die rigting vaststaande, verleene men de koncessie, voor het geheel of bij gedeelten aan hen, die onder de beste waarborgen van soliditeit, de voor den staat meest aannemelijke voorwaarden stellen. Het dient ter eere van den heer *Dull* gezegd te worden, dat hij in zijn belangrijk geschrift *Noorder Spoorwegen*, in het adres aan de Tweede Kamer, reeds hetzelfde denkbeeld heeft aangegeven: »Dat het er alleen op aankomt, *die rigting* te bepalen, welke den lande de wezenlijkste, de duurzaamste algemeene voordeelen verzekert, om daarmede dengeen of degenen te belasten, die — onder voldoende waarborgen van probiteit en soliditeit — aannemen daaraan, op de minst bezwarende voorwaarden, ten spoedigste eene rigtige uitvoering te schenken." Dit verdient, daar de heer *Dull* konkurrent is, te meer aandacht en overweging. Wij hopen dat de Tweede Kamer dus van haar grondwettig regt gebruik make, om, hetzij de rigting der wegen in een afzonderlijk artikel te begrijpen en daarvoor alzoo eene afzonderlijke beslissing te vellen, hetzij de konsiderans van het ontwerp, dien de regering zelve aan haar oordeel en beslissing heeft onderworpen, stuksgewijze in behandeling te nemen en er lijnsgewijs over te stemmen, hetgeen op hetzelfde neder komt. De hoofdzaak is, dat over elke lijn afzonderlijk worde beraadslaagd en een besluit genomen en dit kan ook geschieden door de konsiderantiën van het wetsontwerp vooraf in beraadslaging te nemen. Dan zal de zienswijze van de meerderheid der Kamer over het geheel en de onderdeelen der lijnen blijken en eene afkeuring van het geheel of van de onderdeelen zal wel het overtuigend bewijs leveren, dat de Kamer de eene of andere lijn niet verlangt. Daar wij vertrouwen, dat het kabinet zijne spoorwegplannen niet *à tort et à travers* zal willen doordrijven, zoo vleijen wij ons, dat het goevernement niet zal tegenwerken de pogingen en de voorstellen, die mogten gedaan worden, om een vrij en onpartijdig oordeel en besluit over elk der lijnen, in de overwegingen van het ontwerp vervat, te doen nemen."

— De zittingen der Prov. Staten zijn overal geopend. In de Friesche is o. a. een adres ingekomen tot subsidie voor de bedijking van 't eiland Schiermonnikoog.

— Het diner der prov. Staten van Zuid-Holland aan den kommissaris des konings in die provincie wordt door een maaltijd van den laatste aan de Staten opgevolgd.

— De raad der gemeente Ommen heeft besloten tot het doen graven van een kanaal uit de Dedemsvaart naar Ommen, wanneer men daartoe eene twintigjarige provinciale en eene rijks-subsidie in twee termijnen kan erlangen. De treurige toestand der gemeente Ommen door het afleiden van het Vechtwater ten behoeve der Overijsselsche kanalen en Dedemsvaart, zal daardoor worden opgeheven.

*— Naar men verneemt, is de ritmeester *H. del Campo*, genaamd *Camp*, thans kommanderende het 4e esk. 4e reg. drag. te Zutphen, op zijn verzoek overgeplaatst als ritmeester voor speciale diensten, bij het te 's Hage in bezetting liggende 3e reg. drag.

*— In den jongst verloopen nacht is, vermoedelijk door de duisternis, ter hoogte van de laan naar Puntenburg nabij de Willemsbrug in het water geraakt en verdonken, eene in den omtrek wonende vrouwelijke dienstbode.

*— Uit den Helder schrijft men ons van den 2. November:

»Op het Meteorologisch observatorium alhier zijn gedurende de laatste stormachtige dagen de volgende waarnemingen gedaan:

Barometer-stand 1. Nov. 4½ ure des avonds 729.7. — De kracht van den wind was ten 9 u. d. a. 72½ NP op de vk. el. Rigting der wind W. Z. W. t. W. De lucht-elektriciteit varieerde zeer.

»Heden middag is het detachement aangekomen, bestemd voor het afhalen van rekruten ter kuste van Guinea.

»Dingsdag morgen is op de Noorderhaaks het vaartuig Emilie met man en muis vergaan.

— Door den stormwind, die in de laatste dagen soms met heftigheid heeft gewoed, zijn op onderscheiden punten telegraafpalen omgewaaid en is de telegraafdienst daardoor belemmerd. — Door den storm zijn ook de spoortreinen naar Amsterdam en Rotterdam zeer vertraagd.

*— De *Tijd* komt terug op den door ons opgenomen Curaçaoschen brief, omtrent de zaken op Bonaire, en zegt, dat zij zelve reeds den verkeerden indruk heeft trachten weg te nemen, welke bedoelde korrespondentie had gemaakt. Wij moeten erkennen, dat, ons dat ontsnapt was; thans wijzen wij er gaarne op, om de goede trouw van den *Tijd* in deze geheel buiten verdenking te houden. Overigens is het schrijven van Curaçao van den 31 Aug. gerigt tegen den opsteller der korrespondentie, minder tegen den *Tijd*, terwijl wij Zaturdag den brief opnamen, en het dus te begrijpelijker is, dat wij toen geen gewag maakten van de verbetering, die de *Tijd* zegt, dat zij ook juist Zaturdag plaatste.

— Het badhuis van den heer *Maas*, te Scheveningen, is voorloopig voor ƒ 51,000 en 2 huizen en erven daar tegenover voor ƒ 15,600 aan den heer *L. de Bull* toegewezen. Over 14 dagen heeft de bepaalde verkoop plaats.

*— Gedurende den zomer heeft de heer *Wolters* onze stadgenooten voortdurend in de gelegenheid gesteld den zondagavond onder muziekaal genot te slijten. 's Winters was daartoe vroeger gelijke gelegenheid in de zaal nevens den schouwburg open gesteld. De heer *Rikkers* heeft dit thans overgenomen, en in zijne zoo smaakvol ingerigte zalen laat zich thans de muziek der artillerie elken zaturdagavond hooren. Voor een niet buitengemeen talrijk publiek zijn die zalen uitnemend ingerigt, en zóó keurig, als men het in onze stad slechts zou kunnen wenschen; de naam van den heer *Rikkers* waarborgt voor eene bij uitstek goede bediening en zijne muziekale zaturdagavonden verdienen dus zeer de deelneming van het publiek, waarin wij ze dan ook gaarne aanbevelen.

— Bij de Boekhandelaars *Nolet en Zoon*, alhier, ziet het licht: *Gedichtjes en zangen voor kinderen*, door *P. N. van der Stok*, Predik. bij de Herv. gemeente te Zuilen, en wel in twee uitgaven: de eene voor schoolgebruik zonder, de andere in linnen bandje gebonden met plaatjes, tot een geschenk of prijs voor kinderen bijzonder geschikt. Als kinderdichter optreden is geene gemakkelijke taak: 't is eene klip, waarop velen schipbreuk leden. De heer *van der Stok* heeft blijkbaar met een nuttig doel, en in verband met de bewaarschool, in zijne gemeente opgerigt, dit bundeltje bijeen gebragt. Onze ruimte gedoogt niet vele proeven er uit mede te deelen, maar dat hij goed en gemakkelijk den juisten toon weet te treffen, moge het volgende bewijzen uit het versje »*Kinderen van één huisgezin.*"

Paarden van denzelfden stal,
Zullen zij niet overal
Hunnen makker kennen, streelen,
En, ook buiten de gareelen,
Vrolijk spelend, zij' aan zij'
Dart'lend draven langs de wei?

Schapen van dezelfde kooi
Grazen van dezelfde zooi,
Zonder immer een der hunnen
't Beste beetjê te misgunnen
En — hoe vol het hok ook moet,
Schoon de herder slaapt — 't gaat goed.

Kind'ren van één huisgezin,
Ziet er toch een voorbeeld in,
Laat geen dier een kind beschamen;
Leeft zóó eensgezind te zamen;
Weet, dat, waar de liefde woont,
God ook met Zijn liefde loont.

Voor meer gevorderden, zijn de laatste Bijbelsche versjes geschikter, waarvan wij het berijmde »*Onze Vader*" met veel genoegen lazen. — De meeste versjes laten zich gemakkelijk zingen, de zangwijzen toch zijn er boven geplaatst. De heer *v. d. Stok* houde ons hierbij eene aanmerking ten goede. Hij heeft hier en daar niet zoo algemeen bekende zangwijzen gekozen, b. v. uit de *Liedern für Deutsche Studenten*, *La dame blanche*, en *Fra Diavolo*, welke voor de kinderen, waarvoor deze zangen dienen moeten, zeker nog wat kras zijn. — Wij bevelen dit lieve boekje gaarne bij onze huismoeders aan, aan wier zijde de lieve kleinen zoo gaarne verstaanbare en zoetvloeijende versjes opzeggen, aan onze direkteuren en direktrices der bewaarscholen, en bovenal aan onze onderwijzers.

W. C. S.

WATERHOOGTE.

Anrhem, 2 *Nov.*, 0,73 El.; + AP. 7.68. Gew. 2 d.

MADRID, 26 Oktober.

Volgens de *Corresp. Autogr.* moet de koningin in den ministerraad, waarin tot de oorlogsverklaring tegen Marokko besloten is, gezegd hebben:

»Al mijne kleinoodiën moeten des noods verkocht worden voor het gelukken dezer heilige onderneming. Zonder schroom moet over mijn erfdeel worden beschikt, tot welzijn en roem mijner kinderen. Ik zal mijne weelde verminderen. Een nederig tooisel zal mij meer tot sieraad strekken, dan een diamanten halssnoer, zoo dit laatste kan strekken tot verdediging en verheffing van Spanje's naam."

Te Ceuta en Algesiras wordt een dépôt van levensmiddelen voor twintig dagen aangelegd, dat daarna zal vernieuwd worden.

Te Tanger zeide men, dat onze konsul 5 millioen piasters had geëischt tot vergoeding voor de oorlogstoebereidselen.

De approviandering voor het leger in Afrika vond voor vijftig dagen plaats, en wel voor 40000 man en 5000 paarden.

TURIJN, 30 Oktober.

Uit Florence meldt men van den 28. dat de regering de bewijzen heeft gevonden van eene

zamenzwering tegen de bestaande orde van zaken. Heden zou nl. in alle steden van Toskane eene proklamatie aan de bevolking gerigt worden, waarbij alle magt aan de gemeentebesturen wordt overgedragen. Als reden tot dat besluit zou zijn opgegeven eene Fransch-Oostenrijksche expeditie, de restauratie ten doel hebbende. Het volk zou dus in die proklamatie worden overgehaald zelf die restauratie uit te spreken ten einde eene bezetting door vreemde troepen te ontwijken. Men had zorg gedragen tevens in de proklamatie op te nemen, dat de aldus teruggeroepen groothertog een liberale konstitutie zou afkondigen. De zamengezworenen zouden van de te weeg gebragte verbazing partij trekken, om alle middelen waarover zij beschikten in het werk te stellen.

De hoofdaanleggers van dit komplot zijn in handen der justitie.

In de nabijheid van Piacensa hebben ernstige ongeregeldheden plaats gehad ten gevolge van den onwil van eenige boeren, om aan de konskriptie te voldoen.

De koning heeft aan 12 leden der Parijsche dagbladpers, schrijvers in de *Siècle*, *Patrie*, *J. des Débats*, *Pays*, *Opinion Nationale* en *Illustration*, ridderkruizen van den H. Mauritius en Lazarus in onderscheiden graden toegekend voor de ondersteuning, door hen aan de Italiaansche zaak geschonken.

Nizza schijnt dezen winter het *rendez-vous* van den hoogen Europeschen cirkel te zullen worden. De keizerin-weduwe van Rusland, en de koningin der Nederlanden zijn er reeds. Eerstdaags wordt de koningin-moeder van Denemarken verwacht, terwijl men ook van de komst van prinses *Clotilde* aldaar spreekt.

BERLIJN, 1 November.

Volgens de *N. Pr. Ztg.* heeft de overheid van Berlijn besloten een gedenkteeken voor *Schiller* op te rigten, en het leggen van het fondament voor dat beeld den 10 Nov. te doen plaats hebben.

Den 22. is te Dresden het welbekende *Linkesche Bad* door een brand vernield. De brand is door onvoorzigtigheid bij het ontsteken van het gaslicht ontstaan, en heeft zich zoo spoedig verspreid, dat het ondanks de dadelijk aangebragte hulp, de nabijheid der Elbe en den regen, onmogelijk geweest is, iets van de gebouwen te redden. De koncertzaal, de grootste van Dresden, is ingestort, en verscheidene personen zijn gevaarlijk gekwetst.

De *Allg. Ztg.* bevat het verzoek van de eenig overgebleven dochter van *Schiller*, thans baronnesse von *Gleichen-Russwurm*, gerigt aan alle komitees van het *Schillers*-feest, om haar een afdruk te willen zenden van alle bij die gelegenheid gedrukte programma's, feestgedichten en redevoeringen, ten einde ze als een familie-aandenken te bewaren. Haar bij dit verzoek gevoegd adres is: »Greisenstein op Bonnland in Unterfranken (Beijeren)."

LONDEN, 1 November.

In zijne redevoering op het banket te Liverpool heeft lord *Derby* o. a. betreffende de betrekkingen met het buitenland gezegd, dat hij, hoezeer niets meer wetende, dan hij uit de nieuwsbladen vernam, zich toch zeer zou vergissen als zij zoo vriendschappelijk waren als eenige maanden geleden. De tegenwoordige regering zat in moeijelijkheden door hetgeen men de Italiaansche kwestie noemt, en waarin hij hoopte, dat zij haar opgevat voornemen getrouw zou blijven. Zij had moeijelijkheden in China; ook op de Afrikaansche kust dreigden die van ernstigen aard te zullen worden, zoo men geen vasten toon aannam, en het land niet vast besloten was zijne regten en belangen aldaar te handhaven; zij had moeijelijkheden in het noorden der Stille Zuidzee, kortom zij had er op verschillende punten van den aardbol, evenwel niet van dien aard, dat ze niet door vastberadenheid, gepaard met gematigdheid konden worden te boven gekomen. Het ministerie had aan den anderen kant veel in zijn voordeel. Het leidde het lot eens volk, dat nooit zulk een overvloed van rijkdommen bezeten, zich in zulk een voorspoed verheugd had, welks handel in nog veel hooger mate bloeide, dan ooit vroeger het geval was geweest, en dat bovendien vrij was van alle neiging tot valsche spekulatiën. Het heeft de zekerheid, dat binnen eenige maanden 's lands strijdkrachten aanzienlijk zullen zijn vermeerderd, en dat, zoo de verdedigingsmiddelen nog niet ten volle zijn wat men mogt verlangen, toch onze uitgestrekte vesting-werken op Maltha en Gibraltar door de zorgen van het vorig bewind in veel beteren staat van verdediging gesteld zijn, dan waarin zij gedurende de laatste twintig jaren verkeerden.

Omtrent de hervormingskwestie zeide de lord, vurig te verlangen, dat de regering voorstellen zou doen, doch van dien aard, dat de konservatieven ze konden ondersteunen en aannemen.

Lord *Malmesbury* wees in zijne toespraak vooral op de herhaaldelijk in vroegeren tijd door *Napoleon III* uitgesproken innige overtuiging dat een verbond met Engeland de voor Frankrijk meest gewenschte zaak en zijn vurigste begeerte was.

De heer *d'Israeli* wees wel op de verdeeldheden tusschen de partijen, doch sprak toch de overtuiging uit, dat zij voor de vervulling van groote pligten in het belang des lands één zouden zijn, en dat, zoo eenig potentaat of eenige vreemde mogendheid in die verdeeldheden de middelen mogt meenen te zien ter bereiking van eerzuchtige bedoelingen, die vorst of die regering zich deerlijk zou bedrogen vinden in zijne opinie over de kracht der Engelsche konstitutie en den geest van het volk van Groot-Brittannië.

De aangelegenheid van den Stade-tol zal spoedig weder in het Engelsche parlement ter sprake gebragt worden. De regtsgeleerden der kroon hadden met betrekking tot het Engelsche traktaat in beginsel zich tegen de Hannoversche regering verklaard, doch aan deze eene schadevergoeding toegekend. Daar men in Engeland, met het oog op de groote krijgstoerustingen, thans niet meer geneigd is het budget nog meer te verhoogen, zoo legde men niet veel ijver aan den dag om deze zaak tot een einde te brengen. Het Engelsche traktaat loopt in Februarij 1860 definitief ten einde. De heer *Ricardo* en diens vrienden willen door middel van eene interpellatie in het Lagerhuis de verlenging van het traktaat verhinderen.

De Great Eastern zal waarschijnlijk morgen Holyhead verlaten, en Donderdag te Southampton aankomen, waar reeds de noodige toebereidselen voor hare ontvangst zijn gemaakt.

De nalatenschap van den onlangs overleden ingenieur *Robeat Stephenson* bedraagt 4 à 500,000 p. s.

In Portugal is er sprake geweest van 't huwelijk tusschen den 21jarigen hertog *van Oporto*, broeder des konings, met de 13jarige Braziliaansche prinses. De beide vorstenhuizen zouden zulk eene verbindtenis gaarne zien plaats hebben, maar 't schijnt, dat de volksgeest in Brazilië er vooreerst nog eene hinderpaal is, daar men er zeer tegen het moederland gezind blijft.

— 2 *Nov.* Gec. 96⅜; Peru 4½ pCt. —, 3 pCt. —; Venez. 5 pCt. 28½, 2¼ pCt. 17½; Port. 3 pCt. 46; Sp. 3 pCt. 45, 1½ pCt. 33; Rusl. 4½ pCt. —, 5 pCt. —; Sard. 86½.

PARIJS, 1 November.

Aan de authenticiteit van 's keizers brief aan koning *Victor Emmanuel* wordt nu niet meer getwijfeld. Vooral heeft men in dat schrijven opgemerkt, dat de keizer niets zegt wat de integriteit der pauselijke staten schijnt te waarborgen. Die brief, door de *Times* medegedeeld, heeft dubbel belang gekregen, door de opname en bespreking in onze verschillende dagbladen. Hij erlangt daardoor een gewigt, die de opname er van in zijn geheel ook nu nog wenschelijk maakt, ofschoon hij reeds van vroegere dagteekening is. Het schrijven des keizers aan koning *Victor Emmanuel* luidt namelijk als volgt:

»Ik schrijf heden aan U. M., om u den tegenwoordigen staat van zaken uiteen te zetten, u aan het verledene te herinneren en met u te overleggen welke gedragslijn wij in de toekomst zullen volgen. De omstandigheden zijn ernstig; het is noodig, dat men illusiën en onvruchtbaren spijt ter zijde stelle, en den waren staat van zaken zorgvuldig onderzoeke. Het geldt thans bij gevolg de vraag niet, of ik er goed of kwaad aan gedaan heb, dat ik den vrede van Villafranca sloot, maar veeleer het in het werk stellen van pogingen, om uit dat verdrag de gunstigste resultaten voor den vrede van Italië en de rust van Europa te verkrijgen.

»Vóór ik tot eene behandeling dier vraag overga, acht ik het noodig U. M. nogmaals aan de hinderpalen te herinneren, welke elke definitieve onderhandeling en elk definitief traktaat zoozeer bemoeijelijkten.

»Voorwaar, de oorlog brengt dikwijls minder verwikkelingen met zich mede dan de vrede. In den eersten staan slechts twee belangen tegenover elkaâr, namelijk aanval en verdediging; in den tweeden daarentegen komt het er op aan, een aantal menigmaal tegenstrijdige belangen met elkander te verzoenen, en juist dit had bij het sluiten van den vrede werkelijk plaats. Het was noodig een verdrag te sluiten, dat op de best mogelijke wijze de onafhankelijkheid van Italië waarborgde, Piemont en de wenschen des volks bevredigde en evenwel de gevoelens der R. Katholijken en de regten der vorsten, in welke Europa belang stelt, niet kwetste.

»Ik geloofde daarom, dat, wanneer de keizer van Oostenrijk zich openhartig met mij wenschte te verstaan met het doel om dat gewigtige resultaat te verkrijgen, de oorzaken van het antagonisme, dat eeuwen lang deze beide rijken verdeeld had, zouden verdwijnen, en dat de wedergeboorte van Italië door gemeen overleg en zonder verder bloedvergieten zou worden verkregen.

»Ik wil u thans mededeelen wat mijns erachtens de beste grondslagen voor deze wedergeboorte zijn:

»Italie moet uit verscheidene onafhankelijke staten bestaan, welke door eenen band met elkander vereenigd zijn.

»Elk dezer staten neemt een bijzonder representatief stelsel en doelmatige hervormingen aan.

»De bond ratificeert het beginsel der Italiaansche nationaliteit. Hij heeft maar éene vlag, één tolen één muntstelsel.

»Het besturend centrum bevindt zich te Rome. Het bestaat uit vertegenwoordigers, die door de vorsten benoemd worden uit eene door de kamers opgemaakte lijst, opdat in deze soort van rijksdag de invloed der regerende familiën, die van Oostenrijkschgezindheid verdacht worden, een tegenwigt zou bekomen in het element, uit deze verkiezing voortspruitende.

»Door de opdragt van het eere-voorzitterschap over den bond aan den Heiligen Vader zou het godsdienstig gevoel van het R. Katholijke Europa bevredigt, de morele invloed van den Paus in geheel Italië vermeerderd worden en hem in staat stellen koncessiën te doen, welke met de billijke wenschen des volks in overeenstemming zijn. Het plan nu, dat ik bij het sluiten van den vrede opvatte, is nog steeds uitvoerbaar, wanneer U. M. ter bevordering daarvan uwen invloed wilt aanwenden. Buitendien is reeds een belangrijke stap in die rigting gedaan.

»De afstand van Lombardije met de overname van een zeker aandeel in de schuld is een volbragt feit.

»Oostenrijk heeft afstand gedaan van het regt om bezettingen in de vestingen Piacenza, Ferrara en Commachio te onderhouden.

»Wel is waar zijn de regten der vorsten voorbehouden; doch de onafhankelijkheid van Middel-Italië is insgelijks gewaarborgd, in zooverre elk denkbeeld van vreemde interventie geheel ter zijde gesteld is; en ten slotte zal Venetië eene zuiver Italiaansche provincie worden. U. M. heeft er, evenzeer als het schiereiland, belang bij, mij in de verdere ontwikkeling van dit plan te ondersteunen, ten einde daarvan de beste resultaten te verkrijgen; want U. M. kan niet vergeten, dat ik door het verdrag gebonden ben, en ik kan mij op het aanstaande kongres niet aan de door mij aangegane verpligtingen onttrekken. De rol van Frankrijk is reeds van te voren bepaald.

»Wij wenschen, dat Parma en Piacenza met Piemont vereenigd worden, omdat dit gebied, uit een strategisch oogpunt beschouwd, onontbeerlijk is voor Piemont.

»Wij wenschen, dat de hertogin van Parma op den troon van Modena geroepen, dat Toskane, misschien vergroot met een gedeelte van laatstgenoemd gebied, aan den aartshertog *Ferdinand* teruggegeven, dat een stelsel van gematigde vrijheid in alle Italiaansche staten ingevoerd worde, en dat Oostenrijk zich ongedwongen zal losmaken van eene voortdurende oorzaak van verwikkelingen voor de toekomst, en zich zal laten bewegen, om de nationaliteit van Venetië te voltooijen, door niet slechts eene afzonderlijke vertegenwoordiging en bestuur, maar ook een Italiaansch leger in te voeren.

»Wij wenschen, dat de vestingen Mantua en Peschiera als bondsvestingen worden erkend.

»En ten slotte wenschen wij, dat het werk der Italiaansche onafhankelijkheid zal worden bezegeld door de oprigting van eenen bond, welke op de ware behoeften zoowel als op de overleveringen van het schoone land, met uitsluiting van elken vreemden invloed, gebaseerd is.

»Ik zal niets verzuimen om dat groote doel te bereiken. U. M. kan zich overtuigd houden, dat mijne gezindheden niet zullen veranderen, en dat ik, voor zoover de belangen van Frankrijk zulks veroorloven, mij steeds gelukkig zal achten, de zaak te dienen, voor welke wij te zamen gestreden hebben.

»Paleis van St. Cloud, 20 Okt. 1859."

Het *J. des Déb.* wijdt aan dezen brief o. a. in een uitvoerig artikel zijne bijzondere aandacht. Hij beschouwt het als het programma der staatkunde, die Frankrijk op het kongres zal voorstaan; maar voegt het blad er bij, programma's worden zelden ten volle vervuld. Vooral is het hierbij de vraag, als men let op 't geen omtrent de vestingen Mantua en Peschiera en de toekomst van Venetië gezegd wordt, of Frankrijk alleen, of in vereeniging met Sardinië, of met goedkeuring van Oostenrijk de voorgestelde regeling zal trachten te verkrijgen. Uit de beantwoording van het laatste deel der vraag vooral zou het blijken, in hoe verre de goede verstandhouding tusschen de hoven van Parijs en Weenen inniger of slechts in schijn bestaat, en met welke bondgenooten Frankrijk na het sluiten van den vrede en het volledig regelen der Italiaansche kwestie zou overblijven. Tot inlichting daaromtrent wijst het *J. des Déb.* op de brochure van den ridder *Debraux*, *la Paix de Villafranca*, die in geheel Oostenrijkschen geest is geschreven en uit goede bronnen is te zaamgesteld. De zaak van den Italiaanschen bond, de vergrooting van Toskane, en de vestiging van den hertog van Parma als groothertog van Modena wordt daarin, even als in den brief hierboven, aangenomen. Daarentegen is de brochure over de toekomst van Venetië en de twee vestingen verre van overeenstemmende met den brief. De vrede was in der tijd bijna niet gesloten, alleen omdat van den afstand der beide vestingen gewaagd werd. Zou Oostenrijk daarvan nu zoo gereedelijk afstand doen? 's Is niet zoo ligt aan te nemen. De tijd alleen zal dit uitmaken.

Uit Londen meldt men, dat *Mazzini*, na een langdurig verblijf in Midden-Italie, weder in die hoofdstad is teruggekeerd.

— 2 *Nov.* Rente op tijd 3 pCt. 69.75; Fr.-Oost. Spw. 541.25; Sp. 1½ pCt. 34½, 3 pCt. 41⅝.

ADVERTENTIËN.

*** Getrouwd:
Dr. J. C. TEN NOEVER DE BRAUW, te Woerden,
met
A. J. C. ANDRIESSEN.
Utrecht, 5 Nov. 1859.

*** Voor de vele treffende bewijzen van liefdevolle deelneming, die ik gedurende mijne ziekte, zoo uit deze gemeente als van elders mogt erlangen, betuig ik aan allen, die mij daarmede verblijd hebben — ook namens mijne familie — mijnen hartelijken dank.
Koudekerke, bij Middelburg, 1 November 1859. J. VERMEER, Az. V. D. M.

CONCERT.

*** **STRIJK ORCHEST van de Veld-Artillerie,** onder directie van den Heer RUDERSDORFF, op Zaturdag avond 5 Nov. ten huize van F. RIKKERS, in het Wed.
Aanvang ten 8 ure.

Houtverkooping te Harmelen

*** op Maandag den 7. November 1859 des voormiddags ten 10 ure, in het Gemeentehuis, van 15 Bunders 5jarig **Elzen-Esschen- en Geldersch Hak- en Hoephout.** En op Dingsdag den 8. November 1859, terzelfder ure en plaatse, van ongeveer 450 **Populieren- en Wilgenboomen** van 2—3, van 3—4 en van 4—5 Nederl. palmen over kruis, onder de gemeenten Harmelen en Woerden.
Breeder bij billetten omschreven.

*** Eene GEMEUBELEERDE KAMER, voorzien van Stookplaats met Alcove, wordt buiten de Catharijne barrière, op eenen fatsoenlijken stand, aan eene Jufvrouw of eenig Heer, mits in hare eigen bediening voorziende, billijk **aangeboden.** Brieven fr. onder let. J. V. aan het bureau dezer Courant.

*** De ondergeteekende verwittigt zijne geeerde begunstigers, dat hij **VERHUISD** is naar de Nieuwe Gracht, tusschen de Zuilen en ABCstraat, wijk A, No. 854.
C. L. LANDRÉ, Meubelmaker.

*** De ondergeteekende betuigt langs dezen weg zijn hartelijken dank voor de gunst en het vertrouwen, hetwelk hij heeft mogen genieten in zijne affaire als Vischverkooper en heeft tevens aan zijne talrijke Begunstigers te berigten, als dat hij met primo November zijne affaire heeft overgedaan aan K. PRINS, vroeger Vischverkooper te Rotterdam.
Utrecht, den 3. Nov. 1859.
P. VAN DEN BOSCH, Keurmeester der Visch.

*** Mij houdende aan bovenstaande advertentie, beveel ik mij nogmaals aan in de gunst mijner stadgenooten, belovende niets onbeproefd te laten, mijne affaire op denzelfden voet voort te zetten.
K. PRINS, op den hoek der Vischmarkt, naast het Stadhuis.

Amsterdamsch zwart machinaal ROGGEBROOD.

*** De ondergeteekende berigt, dat bovengenoemd **Roggebrood,** hetwelk vroeger te verkrijgen was bij den Heer VERDONK, in de Schoutensteeg, thans uitsluitend te verkrijgen is bij BOSMAN in de Pottenstraat, te Utrecht.
H. C. FUNKE, St. Annastraat No. 571 te Amsterdam.

KRUIDENIERS BEDIENDE.

*** Een Jongeling circa 19 jaren oud, P. G. en ruim 4 jaren in dit vak werkzaam zijnde, zag zich gaarne zoo spoedig mogelijk in dergelijke betrekking te Utrecht geplaatst. Iemand hierop reflecteerende, gelieve zich met opgave van condition franco te adresseeren onder lett. H. W. V. bij den Boekhandelaar H. A. MEIJER te Amsterdam.

IJzer- Politour.

*** Een onovertreffelijk middel om **Kagchels, Haarden,** enz. enz., een duurzaam glimmend zwarte kleur te geven, neemt roest en brandvlekken weg, en verspreidt weinig of geen *reuk* bij het branden der kagchels. Het is verkrijgbaar in blikken bussen van 12½ en 25 Cts. bij:

J. J. L. v. Haarlem. Vreeburg.
de Wed. H. Wagener. Voorstr.
M. Melder. Stadhuisbrug.
E. Spithout. Maartensbrug.
de Wed. J. de Kok. 't Wijstraat.
J. W. Lentte. Maarssen.
van Rhenen. Driebergen.
G. van Pijlen. Nieuwkoog.
En verdere bekende Dépôts.

Alleen de *Echte* IJzer-Politour is voorzien van Oranjekleurige Etiketten, men gelieve s. v. p, daarop te letten.

Men vraagt

*** **TER LEEN,** tegen nader te bepalene pro. de som van ƒ 100. Brieven franco onder de letter G. aan het bureau dezer Courant.

*** **Wordt aangeboden** de Huur over te nemen van vier net Gemeubileerde BOVENKAMERS, op een der beste standen dezer stad. Brieven franco onder lett. C. C. bij de Boekhandelaren J. G. VAN TERVEEN EN ZOON, Oude Gracht alhier.

N.

*** De ondergeteekende vernomen hebbende, dat zijn voormalige Kok, J. C. GROS, die hij om *gewigtige* redenen uit zijnen dienst heeft moeten ontslaan, zich bij zijne begunstigers door circulaires heeft aanbevolen, neemt de vrijheid zich bij vernieuwing in het vertrouwen en de voortdurende begunstiging beleefdelijk aan te bevelen, zullende hij niets onbeproefd laten, om door billijke prijzen en accurate bediening zich die gunst waardig te maken. Daartoe ziet hij zich in staat gesteld, doordien hij een **Kok heeft geëngageerd,** die in de voornaamste Hôtels is werkzaam geweest, zoowel buiten- als binnenslands. Er worden bij hem **Diné's, Soupé's,** enz., tot de minste prijzen geleverd van af ƒ **2.**— en hooger.
F. RIKKERS, Restaurateur in het Wed.

COCOS-ZEEP.

*** **DEZE ZEEP** schuimt sterk, reinigt oogenblikkelijk, ontneemt alle scherpte aan den huid, maakt haar zacht en blank, en geeft haar een jeugdig frisschen tint. Men koopt een groot stuk voor 15 Cent.

Bij het wasschen van gekleurde goederen en zijden en wollen stoffen, doet zij, van eene zuiverder en minder scherpe loog bereid, de kleuren minder aan en maakt de wol niet hard.

De goede echte soort van het **VERKOOPHUIS** heeft den naam H. KERCKHOFF zoowel op de Zeep als op het Etiquet. Zij onderscheidt zich bovendien van de nagemaakte soorten door hare witte en doorschijnende kleur, door droogte en hardheid in het gevoel. De nagemaakte gelijkt in kleur en gevoel veel op eene vetkaars.

Wij verzoeken de Depothouders instantelijk hunne Kalanten op deze bijzonderheden opmerkzaam te maken.

Het **PERZISCH INSECTENPOEDER** doodt oogenblikkelijk Weegluizen, Vlooijen, Motten, Bladluizen, Mieren en alle andere ongedierten. Wij verkoopen het in zakjes voor 50 Cents.

PORTMAN'SCHE **POLITOER of WRIJFWAS** met gebruiksaanwijzing. Het fleschje kost 15 Cent.

BRABäNDERS CHOCOLADE-KOEKJES met wormafdrijvende zelfstandigheden, zijn uitmuntend in hunne werking en worden gaarne door de Kinderen genomen.

De geneesheeren *Beijer, Geerling, Hopman* en *Fahrmeister* hebben ze met het beste gevolg aangewend en spreken er met veel lof van. Zij kosten 40 Cents het doosje

Het gunstig bekende **SCHUMACHER'S POETSPOEDER,** dat het spoedigst en op de gemakkelijkste wijze het Metaal schoon maakt, is weder voorhanden.

VLIEGEN LIJM, om vliegen te vangen, het Fleschje 20 Cents.

BRABäNDERS **STIJFSELGLANS** doet het IJzer glad en gemakkelijk over het goed heenloopen en het goed krijgt eenen mooijen glans. Een zakje kost 13 Cents.

De nieuwe **MINERALE LIJM** is kleurloos, doorschijnend als glas en hecht het gebroken voorwerp, hetzij van Porselein, Glas, Hout, Marmer, IJzer of ander Metaal, zoo stevig aan elkander, dat het eer op eene andere plaats, dan op de gelijmde breken zal. Een fleschje kost 30 Cents.

Het **VLEKKENWATER** neemt alle mogelijke vetvlakken weg uit zijden, wollen en andere stoffen, zonder de kleuren in het minst te veranderen. Prijs per Flacon 40 Cent, groote Flesch ƒ 1.

Amsterdam Verkoophuis.
Utrecht *T. Uhlenbroek* Choorst.
" *T. Uhlenbroek* O.Gracht bij de Hamburgerbrug.
" *L. J. R. Bosch* Lijnm.
" *P. J. Hunck,* "
Amersfoort, Gebr. *Brunning.*
" *G. T. C. v. d. Roemer.*
" *A. H. v. Ruiven.*
Baarn, *E. v. Dapperen.*
" Gez. *Petersen Nobbe.*
Bodegraven, *B. E. C. Schlatman.*
Hilversum, *R. J. J. v. Alphen.*
Kuilenburg, *J. V. Hondius.*
Vianen, *B. Swaving.*
Wijk bij Duurst, Wed. *C. Zorn.*
IJsselstein, *J. Groenhoff.*
Zeist, *C. G. Adlung.*
en in de bekende dépots in de andere steden.

*** Bij de Boekhandelaren NOLET EN ZOON alhier is uitgegeven, en alom te bekomen,

GEDICHTJES EN ZANGEN
VOOR KINDEREN,
DOOR ***P. N. v. d. STOK,***
Predikant te Zuilen.
Met vier plaatjes en in keurig linnen bandje. ƒ 1,25.

MARKTBERIGTEN.

WIJK BIJ DUURSTEDE, 2 November.

Tarwe van ƒ 7.50 tot ƒ 8.50. Rogge dito van ƒ 9.00 tot ƒ 10.00. Rogge van ƒ 7.00 tot ƒ 7.25. Boekweit van ƒ 6.25 tot ƒ 6.50. Haver van ƒ 4.70 tot ƒ 5.25. Paardenboonen van ƒ 8.00 tot ƒ 8.25. Witte Erwten van ƒ 8.25 tot ƒ 8.75. Garst van ƒ 5.00 tot ƒ 5.55. Boter de 5 Ned. Onzen van ƒ 0.57 tot ƒ 0.60. Hoendereijeren de 100 stuks ƒ 3.50.

Op de najaarsveemarkt werden voor het vette rundvee hoogen prijzen besteed.

SCHIEDAM, 2 November.

Granen. Verkocht: Rogge 141 ℔ Reval ƒ 190 6/w.; 145 ℔ Pernau ƒ 198 kont., ƒ 200 6/w. Gerst, 129 ℔ Windau ƒ 181 3/m.; 129 ℔ Libau ƒ 186 kont., ƒ 189 3/m.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust ƒ 13.50 Jenever. id ƒ 19.00. Amst. proef ƒ 20.25. Alles zonder de belasting. Spoeling per Ketel ƒ 0.80.

240. Staats-Loterij.

1e Klasse. 2e Lijst.

No. 17670 ƒ 5000. No. 18400 ƒ 1500. No. 8025, 14744 en 18908 ieder ƒ 1000.

3e Lijst. No. 12529 ƒ 2000. No. 9770 ƒ 1500.

O. N.		
	GEHUWD.	
28	S. v. Hoek en H. C. v. Dalen.	Nijmegen.
25	Mr. B. v. Roijen en M. J. J. v. d. Hagen (de Geep	Bergen op Z.
28	J. v. Stipriaan Luïçius en G. Reinst Bok.	Delft.
28	T. J. v. Stipriaan Luïçius en M. F. Figeman.	Delft.
28	B. Terhorst en J. Kamphuis.	Rijssen.
29	K. Veenstra en G. C. W. Rombout.	Elburg.
29	J. A. Visser en J. P. Hilarides.	Bolsward.
	BEVALLEN.	
26	H. Bertram geb. Oosterveen, zoon.	Assen.
27	F. C. Berselewel de Witthamer geb. Tack, z.	Doesburg.
23	W. v. Bergen geb. de Ruijter, dochter.	Sneek
29	D. G. Duijvis geb. Verkade, zoon.	K. a d Zaan
29	H. J. Greeve geb. v. Veeren, dochter.	Schiedam.
24	M. R. Krol geb. v. Zweden, zoon.	Sneek.
1	W. C. Peereboom geb. v. d. Manden, d.	s' Hage.
31	M. A. D. Perks geb. v. Ingen, zoon.	Rotterdam.
1	A. G. Reijers geb. v. Swieten, dochter.	Amsterdam.
	W. E. Reinman geb. v. d. Abeelen, z.	Amsterdam.
30	A. E. Stadig geb. Afsprang, dochter.	Amsterdam.
1	W. C. v. Stuur geb. v. d. Linden, d.	Leeuwarden.
31	M. A. E. de Veer geb. Sturenberg, z.	Rotterdam.
2	W. D. Veerkamp geb. Smits, dochter.	s' Hage.
28	M. Willet geb. Bloemen, zoon.	Amsterdam.
25	A. D. Wolters geb. v. Beemen, dochter.	Leeuwarden.
	OVERLEDEN.	
25	H. L. Bisschop, 72 j.	Amsterdam.
26	C. J. v. d. Broeke, dochter 28 j.	Middelburg.
30	W. M. Beek, zoon.	s' Hage.
25	R. K. Brink, 68 j.	Leeuwarden.
27	S. L. v. Bishoeck geb. Haak, 63 j.	Axel.
29	H. Fijnvandraat, 75 j.	Harderwijk.
21	H. Fijnvandraat geb. v. d. Meer, 63 j.	Harderwijk.
30	H. C. E. v. Guldener, 54 j.	Dordrecht.
31	R. E. Groeninx v. Zoelen geb. v. Ridderkerk	s' Hage.
28	S. Huguenin geb. Meijer, 44 j.	Sneek.
25	D. E. Heijligendorp geb. de Vrieze, 70 j.	Arnhem.
28	Mej. A. W. Jarman.	Amsterdam.
31	H. W. Muller.	Delft.
30	C. v. Nes.	Boskoop.
26	D. C. E. v. d. Post geb. Koning, 36 j.	Amsterdam.
26	A. D. Rodenhuis, 47 j.	Harlingen.
27	Mej. M. Rotgans.	Amsterdam.
29	Mej. C. Schlijper, 61 j.	Amsterdam.
28	G. J. H. Siborgh, 59 j.	Zwolle.
29	W. v. d. Snel.	Amsterdam.
20	G. Stellingwerf, 58 j.	Leeuwarden.
30	T. P. Teensma, 55 j.	Amsterdam.
29	J. v. d. Waarden.	Rotterdam.
28	C. de Zaaijer geb. Vooijs, 51 j.	Haarlem.
28	H. Zweers.	Doetinchem.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Nov.	Uren.	Wind- rigt.	kr. N ℧.	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vochtigh.	Gov. regen.	Opmerkingen.
2	2	nw.	5.0	755.78	51.8	+ 2.3	0.68	0.2	Ligtbewolkt.
	10	wzw.	3.5	58.15	45.7	+ 1.8	0.91	0.3	Betr.; regen
3	8	zw.	3.5	54.92	45.0	+ 1.3	0.88	3.0	Zw. bewolkt.

PRIJZEN DER EFFECTEN.

AMSTERDAM 2 November 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld	2 1/2	pCt.	63 7/8	64	64
dito dito	3	"	75 3/4	76	
dito dito	4	"	96 5/8	96 7/4	96 5/8
Handelmaatschappij	4 1/2	"	126 1/4	126 1/2	
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild*	2 1/2	pCt.	51 5/8	51 3/4	
SPANJE.					
Obligatien	1 3/4	pCt.	31 1/8	31 9/16	31 9/16
Binnenl. Schuld	3	"	40 7/16	40 3/4	40 3/4
Bewijzen Koepons			4 1/4		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	43 9/16		
dito 1856/59	3	"	42 4/16	42 1/4	
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	"	103 1/2	103 5/8	
Obligat. 1828 & 1829.	5	"	101 1/2		
Certifikat. 1831 & 1833	5	"	85 9/16	85 5/8	
Certifikaten 1840	4	"	80 7/8		
Cert. bij *Stieglitz*	4	"	80 3/16		
dito 5e Serie	5	"	90 1/4		
dito 1855 6e Serie	5	"	99 1/2	99 11/16	99 5/8
dito Adm. te Londen	3	"	64 3/16		
Certifik. van Assign.	6	"	61 5/8	61 11/16	
POLEN.					
Obligatiën	4	pCt.	77 3/4		
PRUISSEN.					
Obligatiën	5	"	101 1/2	101 5/8	
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5	pCt.	53 1/8	53 3/4	53 9/16
Oblig. Rente Am.	5	"	72 7/8	73	73
dito dito Nat. 1854	5	"	57 1/4	57 1/2	57 7/16
dito dito	2 1/2	"	28 7/16	28 5/8	28 5/8
BRAZILIE.					
Geldl. 1824, £ 100	5	pCt.	99 1/2		
AMERIKA.					
Venez. Oblig.	3	"	27 1/8	27 3/16	
Grenada, Oblig.	3 1/4	"	15 3/16	15 1/4	
Mexiko, Obl.	3	"	20 5/8	20 7/8	20 3/4

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 262 van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Zitting van den Stedelijken Raad van *Donderdag 27 Oktober.*

Voorz. Mr. *W. M. J. van Dielen.*

Tegenwoordig zijn 28 leden, afwezig de heer *Kien.*

Zijn ingekomen:

missiven van de HH. Dr. *Brill* en *Grothe*, houdende aanneming der benoeming tot leden der plaats. schoolkomm., — voor kennisgeving.

Wordt ter tafel gebragt eene voordragt, om aan den benoemden hoofdkommies bij de plaatsel. belastingen een traktement te verleenen van *f* 800.

De *Voorz.* herinnert, hoe men het traktement voor deze betrekking heeft moeten verhoogen, omdat zich geen geschikt persoon aanbood; nu echter heeft zich iemand opgedaan, voorzien van zoo uitstekende getuigschriften en aanbevelingen, dat B. en W. gemeend hebben in het belang der dienst deze voordragt te moeten indienen.

De heer *Schuurman* zou voorstellen, niet dadelijk het maximum te verleenen, en acht het voorzigtiger, eerst te zien of die persoon werkelijk voldoet. Spr. stelt daarom voor, het traktement te bepalen op *f* 700.

De *Voorz.* zegt, dat bij aanneming van het amendement de voordragt geacht moet worden te vervallen, daar de bedoelde persoon eene betrekking heeft, die hem ongeveer *f* 700 opbrengt, en die hij dan wel niet zal laten varen.

Het voorstel van den heer *Schuurman* geen ondersteuning vindende, wordt de voordragt met 21 stemmen tegen die der HH. *Trip* en *Schuurman* aangenomen.

Wordt ter tafel gebragt:

eene voordragt om het pensioen, aan den heer *v. Mansvelt* te verleenen, te bepalen op *f* 1200, — ter sekretarie;

eene voordragt betreffende het tarief der bureaukosten, bedoeld bij art. 6 der verordening tot regeling van den rang, het getal en de bezoldiging der ambtenaren bij de plaatsel. belasting, — als voren;

de mededeeling eener met kuratoren der Latijnsche school gevoerde korrespondentie, betreffende eene verlangde verhooging der traktementen van de onderwijzers aan die school, — ter sekretarie.

Zijn ingekomen:

eene missive van *J. Vermeer* te Deventer, ten geleide van een afdruk van een adres door ingezetenen dier stad tot de Tweede Kamer gerigt, betreffende den aanleg van spoorwegen, — voor kennisgeving;

eene missive van eene kommissie uit het Collegium Musicum Ultrajectinum betreffende eene van haar uitgegane cirkulaire, — ter sekretarie;

eene missive van de plaatsel. komm. van geneeskundig toevoorzigt betreffende het nemen van maatregelen tot wering van de epidemische ziekten, — gesteld in handen der komm. voor de verordeningen;

een rekwest van eenige nachtwakers, houdende bezwaren tegen eene bepaling in de verordening tot regeling van het policiewezen, — besloten deswegens een advies van B. en W. in te wachten.

Aan de orde is alsnu de voorzetting der beraadslagingen over de begrooting.

De heer *v. Geuns* was niet voornemens aan de algemeene diskussiën deel te nemen, en had zich voorgenomen, de enkele bedenkingen, die hij mogt hebben, bij de behandeling der verschillende posten voor te dragen. Daar evenwel in de vorige verg. bedenkingen op enkele posten der begrooting in het midden zijn gebragt bij de algemeene diskussiën, meent Spr. dat ook thans te moeten doen, ten einde er later niet op terug te komen. Het eerste punt in de vorige verg, behandeld betreft de bijlage; daaromtrent zijn drie gevoelens geuit; volgens het eerste wenschte men dat ze werden opgenomen in de begrooting en een deel daarvan uitmaakten en niet alleen in de memorie van toelichting; volgens het tweede achtte men dit niet noodig, omdat zij meestal onderwerpen betreffen bij raadsbesluit geregeld, zoodat B. en W. er aan zijn gebonden; het derde was dat men het niet noodig achtte, omdat de begrooting met de memorie v. toel. en de bijlagen een geheel vormt, zoodat de bijlagen toch moeten worden beschouwd als onderdeelen der begrooting. Dit laatste gevoelen deelt Spr. niet; hij beschouwt de begrooting op zich zelve als een geheel, gelijk zij door den raad wordt vastgesteld en door Gedep. Staten goedgekeurd. Hij beschouwt de memorie v. toel. als eene toelichting van B. en W. tot die begrooting, en de bijlagen vormen zijns inziens een deel van de memorie, zij maken er een geheel mede uit, maar niet met de begrooting. Zij wijzen aan, hoe B. en W. voornemens zijn de posten der begrooting aan te wenden, maar dat neemt niet weg, dat de begrooting op zichzelve wordt aangenomen, dat amendementen kunnen worden voorgedragen op de begrooting, maar zijns inziens niet op de bijlagen. B. en W. zullen zich in den regel houden aan die bijlagen, maar als in den loop van het jaar omstandigheden mogten plaats hebben, die haar nopen er van af te wijken, zij zouden naar Spr.'s inzien er niet aan gebonden zijn. Nopens het tweede gevoelen moet Spr. opmerken, dat niet alle posten in de bijlagen voorkomende bij raadsbesluit zijn geregeld. Voor zoover dat het geval is zijn B. en W. er zeker aan gebonden, en acht Spr. het niet noodig ze in de begrooting op te nemen; maar het is niet bij allen het geval, en daarom zoude het wenschelijk zijn, ten opzigte van enkele posten, eene splitsing te maken. Spr. ziet b.v. no. 56 *f* 1200 meer uitgetrokken, dan het vorige jaar; in de bijlage n°. 4 ziet Spr. dan ook die *f* 1200 vermeld als verdere kosten voor het buurtwezen, en nu ware het wel wenschelijk geweest, dat zij een afzonderlijken post op de begrooting hadden uitgemaakt. Zoo ware ook in n°. 104 eene splitsing wenschelijk geweest. Het heeft Spr.'s aandacht getrokken, dat in de bijlage n°. 98 malen voorkomt een post van onvoorziene uitgaven, nl. voor elke school, en aan het slot nog een van *f* 1649 als algemeene onvoorziene uitgaven. Hetzelfde zou kunnen gelden omtrent n°. 105. Maar ook in andere gevallen, waarbij geen raadsbesluit aanwezig is, ware het wenschelijk geweest te plitsen, b.v. bij n°. 85 ware het wenschelijk geweest de kosten voor aanleg en voor onderhoud van straten afzonderlijk uit te trekken. Spr. ziet hier uitgetrokken *f* 3000 meer dan in 1859, en als reden daarvan wordt in de memorie van toelichting opgegeven, dat men de verbetering der bestrating krachtdadig wil voortzetten; nu had Spr. wel gewenscht, dat in de memorie van toelichting duidelijker ware opgegeven, welke straten. Daarbij moet Spr. ook opmerken, dat in n°. 93 ook wordt gesproken van aanleg van straten, zoodat men zijns inziens beter deed de kosten van aanleg te brengen onder n°. 93 en die van onderhoud onder n°. 85. Omtrent die bijlagen moet Spr. nog opmerken, dat in de mem. v. toel. twee worden aangehaald, die niet bestaan, bij n°. 113 wordt de aangehaalde bijlage niet gevonden; de post evenwel op de begrooting is nog al gespecificeerd, zoodat Spr. zou vermoeden, dat wat bijlage was in de begrooting is opgenomen. Dat is echter niet het geval met n°. 118; daar wordt bepaald verwezen naar eene bijlage die niet bestaat. Spr. moet nog opmerken, dat op onderscheidene posten wel wat weinig toelichting is gegeven, b.v. op n°. 53, ook op n°. 78 wordt voor de vermeerdering van *f* 800 geen reden gegeven. Meer gemis nog aan toelichting is bij den post van fabriekage op te merken. Spr. heeft reeds gewezen op n°. 85; hetzelfde betreft de vermindering van *f* 500 op no. 88. Ook op no. 89 mist Spr. de toelichting; daar worden de posten geraamd op *f* 1000 en *f* 3900, in 1859 op *f* 1650 en *f* 3350, de reden van het verschil wordt niet opgegeven. Vooral echter mist Spr. toelichting op no. 94: onderhoud van gebouwen *f* 14600; de mem. v. toel. zegt eenvoudig, dat de post *f* 6600 hooger geraamd is dan in 1859 zonder eenige verdere toelichting waarom die posten van onderhoud nu zoo aanmerkelijk meer zullen bedragen dan in het vorige jaar. — Het tweede punt in de vorige verg. behandeld is de plaats. direkte belasting, waaromtrent de komm. eene vermindering heeft voorgesteld. Het schijnt traditioneel te wezen dat de begrootings-komm. telken jare dat voorstel doet, en de raad het telkens met groote meerderheid verwerpt. Wat Spr. betreft, hij kan den wensch niet ontveinzen, dat dit ook nu het geval zij, en hij zou zich omtrent dit punt geheel vereenigen met hetgeen zoo juist en krachtig door den heer *Boer* is opgemerkt. Hij zal alleen nog opmerken, dat het hem voorkomt, dat de belasting ook daarom zooveel wenschelijker dan eene andere is, omdat de kosten van invordering zooveel minder bedragen, met name dan de belasting op de turf en steenkolen, zoodat, als men wilde afschaffen, hij gaarne zou medewerken of een dier laatsten of beiden af te schaffen, maar er voor zal stemmen, om de direkte belasting op denzelfden voet te blijven behouden. Het laatste punt in de vorige verg. behandeld betreft den verkoop van enkele stedelijke eigendommen. Daaromtrent meent Spr. zich wel aanvankelijk te kunnen vereenigen met het gevoelen der kommissie. Hij gelooft niet dat tegen dien verkoop zooveel bezwaar kan bestaan, daar het meest kleine perceelen geldt, die aan huur weinig opbrengen. Spr. maakt van deze gelegenheid tevens gebruik om de aandacht van het dagelijksch bestuur op nieuw te vestigen op eenige andere gebouwen, waarop reeds de aandacht gevestigd is door de komm. voor de rekening, met name het badhuis op de Rijnkade, dat weinig huur opbrengt, en dus uit dien hoofde zeker niet behoeft behouden te worden, ook niet wegens de inrigting, daar hier een ander badhuis bestaat, waarvan alle klassen der bevolking kunnen gebruik maken, en dat dus is in het algemeen belang; en nu is juist dat badhuis in handen van partikulieren, terwijl dat op de Rijnkade, hetwelk alleen voor de meer gegoeden dient, aan de stad in eigendom toebehoort. Moest de stad eigenares zijn van een badhuis, dan behoorde zij dat zeker eerder van het eerste te zijn, maar in allen gevalle acht Spr. het niet wenschelijk dat het badhuis voor meer gegoeden in handen van de stad blijve, hetzij het eene hooge huur opbrengt, hetzij dit het geval niet is.

De heer *Boer* zegt dat sedert de vorige verg. bij hem een denkbeeld is opgekomen, dat hij niet kan nalaten aan zijne medeleden mede te deelen. Spr. verklaart, dat hij zich voorloopig zal vereenigen met de zienswijze der komm. wat betreft de door haar voorgedragen bezuinigingen, maar hij doet dat met het oog op eene bepaalde uitkomst. De komm. heeft berekend, dat zij kan bezuinigen *f* 9400; daaronder is *f* 3350 van den post voor onvoorziene uitgaven. Spr. zou verder gaan en wenschen van dien post nog *f* 2000 meer af te nemen, hetgeen hij gelooft, dat gerust geschieden kan. Hij zal verder met een oog op dezelfde uitkomst in zooverre met afwijking der opinie in de vorige verg. uitgesproken, terugkomen op den voorgestelden verkoop van gemeente-eigendommen. Hij doet dat ook op grond van een nog nader hem in de laatste dagen bekend geworden onderzoek. Hij zal zich mede vereenigen met het voorstel tot verhooging van den akzijns, op het gedistilleerd. Door dat alles toch krijgt hij eene besparing van ongeveer *f* 24,000. Spr. blijft ten sterkste bij zijne geuite meening, dat het geen zaak is belastingen af te schaffen, vooral niet de plaatsel. direkte belasting, maar hij wenscht met het oog op het te verkrijgen overschot van *f* 24,000 te gemoet te komen aan een anderen wensch door de verg. uitgesproken, het aanwijzen van eene som, om een *publiek werk* tot nut der burgerij daar te stellen, en hij zou daarom den post voor buitengewone werken met eene rubriek *c.* willen vermeerderen, en daar uittrekken voor den aanbouw eener vrije armen-bewaarschool aan het boveneinde der stad eene som van *f* 22000 à *f* 23000. De reden waarom Spr. nu gekomen is tot de keuze van *dit* openbaar werk is deze: Den 5. Jan. 1856 is bij B. en W. reeds een schrijven ingekomen van de plaats. school-komm. waarbij werd aangedrongen op de vestiging eener vrije bewaarschool voor armen, aan het boveneinde der stad. Daarbij is vooral gewezen op het hoog belang der zaak. En waartoe *ééne* dergelijke school aan het benedeneinde der stad, die sedert stadsschool geworden is, en die in den loop van dit jaar aanmerkelijk verbeterd en uitgebreid werd, echter niet meer dan de noodige behoefte eischte. B. en W. hebben dat schrijven der schoolkomm. dadelijk in den raad overgebragt, en in de verg. van 10 Jan. 1856 is hun opgedragen, dat punt in overweging te nemen en hunne zienswijze daarover aan den Raad mede te deelen. Daarop is 4 Nov. 1856 voorgesteld eene dergelijke school op te rigten in de zoogenaamde Eikenboomspoort. De raad achtte echter het terrein aldáár onvoldoende. Het dagel. bestuur is daarop niet blijven stilzitten en heeft den 22. Sept. 1857 een nieuw plan ingediend met aanwijzing eener plaats in het plantsoen digt bij het Metereologisch observatorium, waar die school zoude kunnen gesticht worden, omdat men op alle mogelijke wijzen te vergeefs getracht had een beter terrein te verkrijgen. Toen is besloten later daarover te beraadslagen en sedert heeft de zaak geslapen, echter niet in dien zin dat niet al de raadsleden er kennis van hadden kunnen nemen, want de stukken hebben altijd ter sekretarie voorgelegen, en ieder had kunnen verlangen, dat zij aan de orde werden gesteld. Nu komt Spr. op die zaak terug. Hij gelooft, dat wat voor drie jaren door de schoolkomm. gezegd is, nog volkomen waar blijft. Er is groote, dringende behoefte aan zoodanige school, en wel van een vrij aanzienlijken omvang, want als men toen berekende, dat er welligt voor 300 à 400 armenkinderen eene dergelijke gelegenheid noodig was, dan behoeft Spr. niet te zeggen, dat in die zaak sedert wel niet veel verandering zal gekomen zijn. In die behoeften toch wordt buiten de Diakonie niet voorzien, dan door kleine vrije bewaarscholen, waar de kinderen bij en daar welligt in ongezonde vertrekken zijn opeengehoopt. Spr. zou er dus groot voordeel in zien, dat men zich kon vereenigen met zijn denkbeeld, daar de burgerij dan, wetende, dat zij aanzienlijke sommen opbrengt, en men de belasting niet direkt kan verminderen, tevens de overtuiging kan erlangen, dat haar geld wordt aangewend tot een *allernuttigst* doel en wel voor die klasse, die in dat opzigt in hare eigene behoeften niet kan voorzien.

De heer *Jongeneel* verlangt als lid der kommissie van de begrooting bij de algemeene beschouwingen het woord te voeren, en zal daartoe zoo kort mogelijk zijn; de strijd der meeningen toch, die tot hiertoe ontwikkeld zijn, is meer gerigt geweest tegen de kommissie van de begrooting dan tegen de begrooting zelve. De heer *Boer* de eerste Spr. heeft voornamelijk drie punten aangevoerd waarin de kommissie met hem geheel van gevoelen verschilt, namelijk: het opnemen der bijlagen in het ligchaam der begrooting, de vermindering der direkte belasting en den verkoop van stedelijke eigendommen. Wat het eerste punt betreft zegt de komm. in haar rapport, dat het haar al aanstonds trof, dat door B. en W. niet was te gemoet gekomen aan het verlangen der komm. voor de begrooting in 1857 en 1858, om de bijlage in het korps der begrooting op te nemen, dat toch de ondervinding had geleerd dat dit veel gemakkelijker bij de bewerking was en zij bovendien meende dat dit door

de gemeentewet zelve werd gevorderd, en de komm. ten slotte zegt: „Wij vreezen op dit punt geene „wederlegging en zijn overtuigd van de juistheid van „onze gevoelens.” Deze laatste uitdrukking nu schijnt vooral de aandacht van den heer *Boer* te hebben getroffen en daarop rigt de geachte Spr. inzonderheid zijn aanval op. Maar waarom vreesde de komm. geene wederlegging, omdat vorige kommissiën even als deze het lastige en onvoldoende altijd er van ondervonden hadden; lastig toch, is het, als men telkens verwezen wordt naar bijlagen, die een licht moeten verspreiden, hetwelk de post zelve aan de hand kan geven, en het onvoldoende zal van zelve in het oog springen, wanneer men in de begrooting naar bijlagen verwezen wordt, die niet te vinden zijn, zooals in de zaak der pensioenen, hetgeen toch zeker niet zoude kunnen geschieden als deze in het ligchaam der begrooting waren opgenomen; maar bovendien vreesde de komm. geene tegenspraak; reeds sedert 3 jaren was er met zooveel kracht op aangedrongen en verre weg het grootste gedeelte der vergadering had dezelfde wensch eenstemmig geüit, omdat hierdoor tevens de strijd voor goed geëindigd zoude zijn of de bijlagen al of niet een integrerend deel der begrooting zouden uitmaken, en niettegenstaande dat geuite verlangen der vergadering en het krachtig rapport van de komm. voor de begrooting in het jaar 1858, waarvan de heer *Boer* mede lid was, geeft het bestuur op nieuw eene begrooting, waar in het korps geen enkele bijlage wordt gevonden; dat verwonderde de komm. en had zij niet verwacht; en zonderling vervolgt Spr. wie is nu de bestrijder der komm. de heer *Boer*, die het krachtig betoog van 1858 niet alleen als lid onderteekende, maar het bovendien zoo uitnemend wist te verdedigen; dat nu had de komm. zeker niet kunnen veronderstellen, en toch staat dat lid der vergadering bij Spr. zoo hoog aangeteekend, dat hij het woord van inkosekwentie niet zoude willen uitspreken; even als de behoefte om de beste rigtsnoer voor eene begrooting aan te nemen den heer *Boer* in 1858 zoo krachtig deed spreken, zal nu het geloof dat de thans door het bestuur gevolgde weg de beste is hem met zooveel vertrouwen het voorstel dezer komm. doen bestrijden, en ik moet eerlijk zijn, de vraag van dat lid tot hoeverre de grens der bijlagen zich zoude moeten uitstrekken is hoogst beduidend; en volgens Spr. het eenige juiste argument. De meening door den heer *Boer* ontwikkeld, dat dan de begrooting een boekdeel zoude worden en af zoude wijken van het model door de Gedep. St. aangegeven heeft de komm. niet overtuigd van de mogelijkheid, om zoo verre de hoofdstukken der begrooting er voor geschikt zijn, de bijlagen er in op te nemen; en in 1858 sprak de heer *Boer* met vertrouwen de meening uit, overtuigd te zijn, dat aan het bestuur in deze ruimte genoeg gelaten was. De heeren *Pabst* en *v. Nooten* hebben de meening der komm. met kracht ondersteund, de heer *de Jong* omhelsde een tegenovergesteld gevoelen en al de beschouwingen door de verschillende leden tot hiertoe ontwikkeld, kunnen volgens Spr. tot de algemeene beschouwingen gerekend worden; maar nu gaat de heer *Boer* verder, hij kan zich ook niet vereenigen met het voorstel, om de 15 p. m. die de komm. als het resultaat van haar onderzoek tot bate verkrijgt in vermindering der direkte belasting op art. 4 der ontvangsten te brengen, en evenzoo is die heer verwonderd waarom de komm. reeds voor de 2e maal in 3 jaren met het plan voor den dag komt met enkele eigendommen van de stad te verkoopen. Wanneer Spr. in de laatste verg. het eerst het woord als lid der komm. gevoerd had, zou hij aan den heer *Boer* hebben geantwoord, dat de komm. zich niet gehouden achtte op die aanmerkingen thans te antwoorden, als behoorende niet tot de algemeene beschouwingen, maar dat bij de behandeling der betrokkene artikelen de komm. zoude antwoorden, waarom zij vermindering der direkte belasting voorstelt en die belasting drukkend noemt en waarom de komm. thans en op geenen anderen tijd adviseert tot den verkoop van stedelijke eigendommen; maar bovendien moet Spr. verklaren, al konde men de bedenkingen van den heer *Boer* tot de algemeene beschouwingen brengen, waartoe zoude dan nog de beantwoording leiden; moet er een strijd gevoerd worden over eene bate welke nog in de lucht zweeft? De komm. der begrooting toch krijgt, na de geheele begrooting met nauwgezetheid te hebben nagegaan, door vermindering van een aantal uitgaven en verhooging van enkele ontvangsten eene bate van 15 pm.; hierover zal nu de raad beslissen, in hoeverre zij de zienswijze der komm. deelt; zal nu de komm. vóór nog de raad over een enkel artikel uitspraak heeft gedaan zich verdedigen, alsof er geen raad bestond; moet Spr. zich niet te meer daarover verwonderen omdat de heer *Boer* weet, wat en hoe weinig dikwerf van de beschouwingen van kommissiën van begrooting teregt komt, zooals bijna alles in 1858 door de raad is verworpen; waarom dan nu een strijdperk geopend dat aan het einde tot niets kon leiden.

De heer *Pabst* herinnert er aan, hoe door de heeren *Boer* en *de Muralt* en anderen is toegegeven, dat de bijlagen onderdeelen zijn van de begrooting. Nu de vraag is, of men ze in de begrooting zal opnemen, moet Spr. zeggen, dat, nu het zoo verstaan wordt, dat het bestuur er niet kan afgaan, het slechts eene zaak van vorm is. De heer *Jongeneel* heeft verder, naar Spr's. inzien, niet juist het denkbeeld van den heer *Boer* voorgesteld. Spr. denkt, dat de heer *Boer* een punt van het grootste gewigt heeft geopperd; hij heeft toch aangewezen wat men met de bezuinigingen door de komm. voorgesteld, zal kunnen doen. Dat was van het grootste gewigt, want, heeft men eene groote zaak op het oog, dan vermindert men wel eens eene uitgaaf en verhoogt een post van ontvang met het oog op dat doel. De woorden van den heer *Boer* hebben bij Spr. diepen indruk gemaakt, want hij heeft zich dadelijk de hooge verpligting van den raad herinnerd, om voor kinderen van den minderen stand het een en ander te doen, en als bewijs hoe noodig het is, die kinderen spoedig in goede, gezonde lokalen over te brengen, herinnert Spr., dat in 4 weken, van 25 Sept. tot 28 Okt. 1859, 180 kinderen zijn gestorven. Wanneer daarbij de schoolkomm. reeds drie jaren op het gebrek aan goede lokalen heeft gewezen, dan is de raad verpligt daarin te voorzien, en Spr. gelooft dat men de direkte belasting niet beter zal kunnen gebruiken.

De heer *Kol* vraagt, of die kinderen overleden zijn in die wijk waar geene bewaarschool is.

De heer *Pabst* verwijst den heer *Kol* hiervoor naar het bureau van den burgerlijken stand, maar merkt tevens op, dat de vraag niets afdoet, want al zijn die kinderen niet alleen uit de bedoelde wijk, dan is toch het kontakt met kinderen uit die wijk nadeelig voor kinderen van gezondere wijken.

De heer *Visscher* zou, daar er reeds zoo vele bewaarscholen bestaan, gaarne statistische opgaven hebben, om te weten of het werkelijk noodig is, eene zoo groote som tot oprigting eener nieuwe beschikbaar te stellen.

De heer *Boer* komt terug op hetgeen hij gezegd heeft, dat voor drie jaren door de plaats. schoolkomm. bij herhaling is gewezen op den toestand van al die uitgestrekte wijken aan het boveneinde der stad, en gevraagd waarom daar geen behoorlijke bewaarschool werd opgerigt? Aan het benedeneinde bestaat de school aan het Paardenveld die zelfs wordt uitgebreid. Aan het boveneinde is niets geschied en de behoefte zeker niet minder groot. Daarenboven heeft de stad eene groote stedelijke armenschool aan beide einden der stad en Spr. gelooft, dat daarmede zeer nauw zamengaat het hebben eener bewaarschool, en dat als het lager einde zich in het bezit eener ruime en goede mag verheugen, het hooger einde er niet minder door geriefd kon zijn.

De heer *Visscher* herinnert daaraan, dat in de laatste 3 jaren juist ten deze opzigte veel verandering aan het boveneinde dezer stad is gekomen. Vier bewaarscholen, zoo groot als klein zijn aldaar opgerigt voor verschillende gezindheden. Voor plaatsing van kinderen aldaar is nog ruimte genoeg; de aanvragen echter daartoe ontbreken.

De heer *de Jong* maakt eenige aanmerkingen naar aanleiding van hetgeen door den heer *Pabst* is gezegd, en verlangt nadere inlichtingen van het dagelijksch bestuur.

De *Voorz.* is van oordeel, dat de vraag of B. en W. aan de onderdeelen in de bedoelde bijlagen voorkomende, al of niet gehouden zijn, thans kan gezegd worden zonder eenig belang en niet zoo veel strijds waardig te zijn. Waarin bestaan toch die onderdeelen? Men behoeft slechts de bijlagen no. 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 in te zien, om zich te overtuigen, dat zij meerendeels als onderdeelen de bijzondere traktementen voor de verschillende takken van administratie aanwijzen, welke de raad zelve bij besluit heeft geregeld en vastgesteld. Er kan toch wel, nu die zaken door raadsbesluiten geregeld zijn, geen twijfel meer bestaan of B. en W. daaraan gehouden zijn. Op de bijlage no. 10 komen insgelijks eenige vaste en door dien raad geregelde bezoldingen, sedert jaren vaste sommen, voor. De overigen zijn van zoodanig ondergeschikten aard, dat Spr. zich niet kan voorstellen, dat men daaromtrent het bestuur tot in de kleinste bijzonderheden zou wenschen te binden. Wat de aanmerkingen betreft omtrent de weinige volledigheid der toelichting, o. a. over de fabriekage, moet Spr. zeggen, dat er heeft voorgelegen een voordragt van den kameraar, welke B. en W. heeft gediend voor het maken der begrooting, ten aanzien van deze afdeeling, waarin men alle détails vindt.

De heer *de Muralt* erkent, dat de bijlagen een middel zijn voor B. en W. om aan te wijzen hoe zij de gelden denken te besteden door hen aangevraagd; in de mem. van toelichting en bijlagen geven zij hun voornemen te kennen, en als de raad zich daarmede vereenigt, dan keurt hij den post in de begrooting zelve goed; vereenigt de raad zich daarmede niet, dan wijzigt hij den post op de begrooting. Men kan wel niet zoozeer regtstreeks amendementen op den inhoud der bijlagen voorstellen, maar naar aanleiding der specifikatie, daarin of in de memorie van toel. gegeven, gemotiveerde amendementen voorstellen op het ligchaam der begrooting zelve, en op dien grond heeft Spr. beweerd, dat B. en W. gehouden zijn zoo wel aan den inhoud der memorie en van de bijlagen, als aan de wijzigingen naar aanleiding daarvan, in het ligchaam der begrooting zelve gemaakt. Bv. met betrekking tot bijlage no. 9; jaarwedde onderwijzers, enz., is voor kosten der school 5. soort uitgetrokken *f* 2400; nu beweert Spr. dat de raad, die *f* 2400 goedkeurende, zich vereenigt met de specifikatie daarvan en B. en W. autoriseert, dienovereenkomstig *f* 2400 uit te geven; dat van den anderen kant B. en W. zich jegens den raad verbinden, ze op geen andere wijze uit te geven dan daarin is aangewezen. Daarentegen komen in de begrooting posten voor die niet zijn toegelicht, bv. het onderhoud en den aanleg van wegen en straten. Wanneer die post niet is toegelicht houdt Spr. het er voor, dat de raad, door die som te noteren, het geheel aan B. en W. overlaat om daarover te beschikken gelijk zij meenen in het belang der gemeente te behooren. Verlangt men dat niet, dan kan men in eene afzonderlijke bijlage de wegen aanwijzen die men wil betalen, de straten die men wil herstellen. Nu zou men zelfs ook zulk eene bijlage in de begrooting kunnen opnemen, en in geval van twijfel of de bijlagen verbindend zijn voor B. en W. zou Spr. daartoe moeten adviseren; maar de niet-opname beveelt zich in een ander opzigt aan; die bijlagen zijn als het ware eene overeenkomst, bij de behandeling der begrooting aangegaan tusschen het dagelijksch bestuur en den raad; neemt men nu al die gespecificeerde posten uit de bijlagen over, dan zal de raad niet meer bij magte zijn om later in de aanwending dier gelden, bij het artikel der begrooting in het geheel uitgetrokken, eenige wijziging te brengen zonder telkens tot af- en overschrijving te magtigen, of wel de goedkeuring van Ged. Staten te vragen. Daarom acht Spr. het in de praktijk verkieslijk ze niet op te nemen; overigens acht hij zich gebonden door de som die hij, als lid van het dagel. bestuur, in de bijlage of memorie aan den raad voordraagt en door dezen wordt overgenomen in de begrooting.

De heer *Pabst* is het met den voorz. geenszins eens, en dringt er op aan, dat zal worden vastgesteld, dat het dagel. bestuur aan de bijlagen gebonden is. Spr. wijst op den post onder no. 104. „Jaarwedden van onderwijzers en verdere kosten van scholen van kunsten en wetenschappen.” Daarop wordt uitgegeven *f* 8000, en daarvan zijn sommige onderdeelen door den raad bij verordening vastgesteld, als het traktement van den rijdermeester en den onderwijzer in de zangkunst en nog een kleine post, tot een gezamenlijk bedrag van *f* 2000, zoodat de overige *f* 6000 kunnen worden uitgegeven zooals het bestuur verlangt; ofschoon er traktementen onder zijn, is geen van de meesters zeker het te zullen ontvangen; zij hangen van willekeur af. Nu meent Spr. niet dat die niet goed besteed zullen worden, maar zij zullen besteed worden naar de partikuliere inzigten van dezen of genen, en dat is niet goed.

De *Voorz.* komt op tegen de uitdrukking *partikuliere inzigten*, en gelooft dat uit de afgelegde gemeente-rekeningen genoegzaam blijkt, dat die gelden niet anders besteed worden, dan naar de inzigten van den raad, want anders zou de raad de rekeningen niet hebben goedgekeurd. De posten, hier bedoeld, zijn verreweg voor het grootste gedeelte sedert jaren dezelfde en er is nooit eene verandering in gemaakt, zonder de goedkeuring van den raad. Hij meent te mogen zeggen, dat B. en W. zich vrij nauwgezet hebben gedragen aan de sommen, uitgetrokken voor de onderdeelen op de bijlage aangewezen.

De heer *v. Nooten* acht het van belang dat de raad eene bepaalde beslissing neme. Het groot verschil is naar Spr. wijze van zien daarin gelegen, dat men eigenlijk het wezen der mem. v. toel. in verband met de bijlagen, niet in aanmerking neemt. Het zijn niet B. en W., die de begrooting aan de Staten toelichten, maar de raad; het is de raad, die haar tot de zijne maakt, daarin veranderingen brengt naarmate wijzigingen in de begrooting aangenomen worden; een en ander wordt, zoo als de raad het vaststelt, aan de Staten voorgedragen. B. v. de heer *Boer* stelt een bijzonderen post voor tot oprigting van eene bewaarschool; men stelle dat het voorstel wordt aangenomen, waar zal dan in de begrooting de toelichting staan en de raad toonen dat werkelijk de noodzakelijkheid voor dien post bestond? Wanneer die post dus wordt aangenomen, dient de mem. v. toel. op dat punt duidelijk te zijn. Spr. gelooft dus, dat de zaak niet behoorlijk wordt geregeld, als men niet de memorie en de bijlagen als een geheel beschouwt, en stelt daarom de volgende motie van orde voor: „de raad verstaat, dat de vast te stellen begrooting met de daarbij behoorende memorie van toelichting en bijlagen een geheel zal uitmaken, waaraan het dagelijksch bestuur gehouden is.”

(*Vervolg morgen*).

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.